DARY NA NAŠE ČASOPISY – TLAČOVÝ FOND

Za bohumilé dary na tlačový fond tentoraz ďakujeme týmto darcom:
Pravoslávnemu farskému úradu v Zemplínskom Hradišti 30.– Kčs
Pravoslávnemu farskému úradu v Prešove 25.– Kčs

Ďakujeme Vám za Vašu obetavosť a prosíme, aby ste na našu tlač nezabúdali, ale venovali jej to, čo je vo Vašich silách. *Tlač potrebuje Vás, ale i Vy potrebujete pravoslávnu tlač, keď sa chcete dozvedieť pravdu o našom živote. Pán Boh zaplať!*

Ak nedostávate, milí naši čitatelia, pravidelne našu tlač, t. j. Odkaz sv. Cyrila a Metoda a Zapovit sv. Kirila a Metodija, ráčte nám to ihneď oznámiť, my už zariadime ďalšie. *Každý poštový doručovateľ je povinný vziať od Vás predplatné a časopis v poriadku doručiť!!!*

Naším heslom je: Odkaz sv. Cyrila a Metoda do každej kresťanskej rodiny!

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1969/70:

Pravosl. bohoslovecká fakulta v Prešove prijme na šk. rok 1969/70 uchádzačov o štúdium na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu III. stupňa.

b) Do 1. ročníka PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu III. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady: **1. Krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis, 5. odporúčanie miestneho duchovného.**

Žiadosti sa prijímajú do 30. septembra 1969. Prijímacie pohovory sa budú konať na Dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanstvo PBF.

Budúce číslo vyjde 10. augusta 1969.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XV. – Orgán pravoslávnej cirkvi – Číslo 7/1969

DETSKÁ PRÍLOHA NÁŠHO ODKAZU

Konečne sú tu! Že čo? No predsa prázdniny, vytúžené, dlhoočakávané dva mesiace voľnosti a detských hier. Tentoraz Vám blahoželám ku skončeniu školského roku (vysvedčenie bolo dúfam veľmi pekné a nik nedostal od mamy ani od otecka „ručné" pokarhanie). Ďakujem Vám všetkým za vrelé listy, najmä Irenke Ciglovej, Jane Vodlubovej, Mirke Štaflovej, Standovi Procházkovi, Vierke Schovánkovej, Slávkovi Mrázovi, Slávkovi Procházkovi, Oľge Jedličkovej, Ľudke Gmelovej a spúste iných, ktorí si na mňa spomenuli aj v tom zhone pred vysvedčením. Tentoraz mi napísali Elenka a Ondrík Malinovi o prázdninách, nože si prečítajte čo nám píšu:

„Naše prázdniny. Posledné zacenganie. Skončil sa školský rok. Pre mnohých z nás úspešne, pre niektorých menej radostne, podľa príslovia: kto ako seje, tak bude žať. Preto oplatí sa len dobre siať — učiť sa svedomito a usilovne. Milé deti! Prežívame prázdniny, na ktoré sme sa po celý rok tešili. Viac slnka, čistého vzduchu, viac pohodlia a dobrej pohody. Pobyt v pionierskom tábore či na chate pri vode, putovanie za krásami našej vlasti, športovanie a výlety, čítanie, spev a tanec, ale i pomoc v domácnosti, v záhrade či na záhumienku. Vzduch vonia letom, jemný vánok šuchorí dozrievajúcim obilím. Škovránok hudie svoju melódiu, prepelica volá: poďte žať! Bzučiaci čmelák prileti na rozkvitnutú slnečnicu a tak sa aj on podľa nevyspytateľných plánov dobrotivého Pána zapája do harmónie letnej prírody.

Silnejší a usilovnejší žiaci hľadia si čosi aj zarobiť. Vypomáhajú pri špičkových prácach na JRD, ŠM, Lesnej správe a inde, a je to správne, lebo veď prázdniny nie sú len samé odpočívanie. Treba aj niečo osožné urobiť a pomôcť nášmu národnému hospodárstvu, ktoré nie je v práve dobrej situácii. Krásne sú naše prázdniny! Buďme však všade aj opatrní, chráňme sa pred úrazom a neublížme ani nášmu blížnemu. Buďme všade slušní, úctiví a disciplinovaní. Leto je aj časom nášho duchovného napredovania. Nezanedbávajme modlitbu ani bohoslužby, vzdelávajme sa aj nábožensky. Treba nám duchovne rásť a zdokonaľovať sa v našom pravoslávnom povedomí. Odpusty nás volajú: roztrúsení po celej našej vlasti, potrebujeme sa občas stretnúť s našimi vernými kňazmi, ktorých tak hanobia ich kresťanskí bratia! Veľa vytrpia aj ich deti. My s nimi úprimne cítime a ľutujeme ich. Na svete je ešte stále veľa zloby a nenávisti. Podporme preto naše akcie svojou uvedomelou účasťou na nich. Je leto, krásne a vábivé, čas rekreácie tela i ducha. Cisárovi cisárovo a Božie Bohu, to je najlepšie. Príjemné prežitie prázdnin deťom v celej našej vlasti srdečne želajú Elena a Ondrík Malinovi z Úpora".

Pripájam sa k Elenke a Ondríkovi a prosím Vás, milé moje deti, dávajte na seba pozor, nech sa Vám nič nestane a nech sa zasa po prázdninách na tejto stránke všetci stretneme, po čom túži

Vaša teta Helena.

Rôzne

Columbia je známa z minulosti ako krajina veľkej náboženskej neznášanlivosti voči nekatolíkom. Zdá sa, že sa i tu objavujú ekumenické zore. V katolíckej katedrále v Bogote boli v marci po prvý raz vykonané ekumenické bohoslužby.

Sviatok Narodenia Jána Krstiteľa

Keď sa Slnko nazapádajúce — Christos, náš Spasiteľ — rozhodol zažiariť svetu, keď naklonil nebesá, keď zostúpil do najsvätejšieho panenského lona, prišiel čas, aby sa objavila pred Ním zornica zrodená neplodnou starenkou — sv. Ján — Predchodca Pána, aby zvestoval ľuďom príchod Christov. Keď sa naplnil čas sv. Alžbete, manželke kňaza Zachariáša, porodila táto syna v svojej starobe, podobne ako kedysi Sára porodila Izáka. Tak teda zázrak predchádzal zázraku: než Prečistá Panna Mária porodila Christa, staručká Alžbeta porodila Jeho Predchodcu. Stalo sa tak preto, aby ľudia, vidiac nezvyčajné, neprirodzené rodenie neplodnej stareny, uverili potom nadprirodzenému zrodeniu z Panny, ktorá muža nepoznala; lebo všemohúca je sila Božia, ktorá ukončila neplodnosť Alžbety, a táto sila napokon neporušenú Pannu Máriu urobila matkou, lebo Stvoriteľa počúva každé stvorenie. Keď Alžbeta porodila syna a dozvedeli sa o tom jej susedia a príbuzní, všetci sa radovali nad milosťou, ktorú jej Boh prejavil, keď ju zbavil ťarchy bezdetnosti. Vtedy sa naplnili slová blahého zvestovateľa Gabriela, ktorý povedal Zachariášovi: „Žena tvoja porodí ti syna a mnohí sa budú z neho radovať". Ósmeho dňa po pôrode zišli sa v dome Zachariášovom kňazi a príbuzní, aby obrezali dieťa a chceli ho pomenovať podľa otca Zachariášom. Matka však nesúhlasila. Veď bola ženou proroka a matkou najväčšieho

z prorokov, dalo sa teda predpokladať, že i ona sama je naplnená prorockým duchom a ako taká si želala, aby jej syna pomenovali Jánom. Vtedy sa obrátili na otca decka a posunkami sa ho pýtali, ako by chcel volať syna. Nemý Zachariáš si pýtal doštičku a napísal na ňu: „Ján je meno jeho". Súčasne sa Zachariášovi otvorili ústa a on začal rozprávať a oslavovať Boha. A čudovali sa všetci týmto zázrakom: neplodná starena porodila syna, otec i matka vybrali pre syna nezvyčajné meno a po napísaní toho mena začal nemý otec hovoriť. Všetko okolo nich dostalo strach a rozprávali o tom všetkom po horách Judských a všetci, ktorí to počuli, hovorili: Aké dieťa toto bude? Ruka Pánova bola nad dieťaťom, rozmnožovala v ňom milosť Božiu a chránila jeho život. Chýr o zázračnom zrode Jánovom doletel až ku kráľovi Herodesovi. A keď sa narodil Isus Christos a Herodes poslal do Betlehema vojakov, aby tam pozabíjali všetky deti, spomenul si vtedy krutý kráľ na Jána, syna Zachariášovho, a pomyslel si: nebude azda on kráľom židovským? A poslal vojakov do domu Zachariášovho, tí však Jána v dome nenašli, lebo len čo sv. Alžbeta počula, že v Betleheme sa začali vraždiť deti, okamžite vzala svoje dieťa a utiekla s ním do vrchov susednej púšte a sv. Zachariáš bol práve v Jeruzaleme, kde slúžil v chráme podľa poriadku. Skrývajúca sa sv. Alžbeta so synom sa v horách vrelo modlila k Bohu o záchranu decka. Raz videla zďaleka vojakov, ktorí ju hľadali a vtedy s hrôzou vykríkla ku kamennej hore pred sebou: „Hora Božia! Skry ma s tým dieťaťom!" A hora sa pred ňou otvorila a tam sa sv. Alžbeta skryla so svojím synom. Vojaci sa vrátili k Herodesovi bez Jána. Vtedy Herodes poslal Zachariášovi do chrámu odkaz, aby mu dal svojho syna Jána. Sv. Zachariáš odpovedal: „Ja teraz slúžim Pánu Bohu Izraelskému a kde je môj syn — to neviem!" Herodes sa rozhneval a poslal k Zachariášovi po druhý raz s rozkazom, že ak neodovzdá syna, dá zabiť jeho samého. A prišli vrahovia, ukrutní ako zver, ktorí s hnevom hovorili kňazu Božiemu: „Kde si skryl svojho syna? Odovzdaj nám ho — lebo tak kráľ prikázal: A ak nám ho nedáš, ihneď teraz zomrieš." A odpovedal im Zachariáš: „Zabijete telo moje, a Boh prijme dušu moju!" Vtedy sa naňho hodili vrahovia a zabili ho medzi oltárom a chrámom. Stuhla jeho svätá krv na mramorovej dlážke ako večné obvinenie Herodesa. Sv. Alžbeta prebývala v jaskyni tej hory, ochraňovaná Bohom, spolu s Jánom; zjavil sa tam na rozkaz Boží prameň vody a vyrástol figovník s plodmi, ktorými sa živili. Po štyridsiatich dňoch po zavraždení sv. Zachariáša zomrela i svätá matka Predchodcu. A sv. Ján, živený anjelmi, rástol, chránený Bohom a prebýval na púšti tej dovtedy, kým sa nezjavil Izraelu.

Táto povesť, založená na sv. Tradícii a sv. Evanjeliu, je pre veriacich veľmi poučná. Učí nás, aby sme napriek všetkým prekážkam v našom živote neochvejne verili vo všemohúcnosť a starostlivosť Božiu o nás, aby sme v nešťastí nezúfali, ale pokorne znášali hore a snažili sa v ňom hľadať jedine premúdru a blahú prozreteľnosť Božiu.

E. K.

ISUS V GADARE

(5. ned. po Soš. sv. Ducha.)

V Galilei, v Judsku a v Samárii už Isus Christos ohlasoval príchod kráľovstva Božieho. Teraz zamýšľa navštíviť Zajordánsko, ktoré pozostávalo z Desaťmestia, Gaulonotidy a Trachonitidy a tvorilo štvrtú časť územia židovského. Táto krajina bola obývaná viac pohanmi ako židmi, a tak bola prechodom ku krajinám čisto pohanským. Vtedajší obyvatelia tak ako aj dnešní Arabi pozostávali z troch tried. Jedni boli Beduíni — čiže kočovní ľudia,

bývajúci pod stanmi a mali veľké stáda oviec, kôz, tiav a ošípaných, druhá trieda boli mešťania, ktorí bývali v mestách, a tretia fellahovia, čiže roľníci, ktorí obrábali zem. Gadara bolo mesto, vzdialené asi 2 km od Genezaretského jazera. Gergesa, o ktorej bude reč, bola malá obec postavená na vŕšku celkom blízko Genezaretského jazera.

Po utíšení búrky na mori, plavili sa apoštoli so Spasiteľom pokojne, až prišli k brehu, kde už boli v krajine Gadarskej, pri obci Gergesa. Spasiteľ tu po prvý raz vstúpil na pôdu pohanskú. Tu apoštoli videli, aké strašné tyranstvo prevádza peklo nad ľuďmi tam, kde sa cíti ako doma, v pohanstve. Sv. evanjelista Matúš rozpráva: „Keď potom prišli na druhý breh, do krajiny Gadarčanov, prišli mu do cesty dvaja diablami posadlí, ktorí práve vyšli z hrobov. Boli takí zúriví, že nikto sa neodvážil prejsť tam cestou. A hľa, skríkli: **„Čo ťa do nás, Synu Boží? Prišiel si sem predčasne nás mučiť?“** Neďaleko od nich sa pásla veľká črieda ošípaných. Tu ho diabli prosili: **„Ak nás už chceš vyhnať, pošli nás do čriedy svíň!“** Odpovedal im: **„Choďte.“** Tu vyšli a vošli do ošípaných, a hľa, celá črieda sa rútila dolu úbočím do mora a uhynula vo vode. Pastieri, ktorí doposiaľ sa prizerali, dali sa na útek do mesta, kde podali správu o všetkom, čo sa stalo s ošípanými a že posadlí sú už zdraví, a hľa, celé mesto vyšlo Isusovi naproti a keď k nemu prišli, prosili ho, aby odišiel z ich kraja.“ (Mat. VIII—28—34).

Z tejto Isusovej návštevy u pohanov mohli sa apoštoli dozvedieť, že Isus nezamýšľa kráľovstvo svoje obmedziť len na Izraelitov, a že neviera jeho rodákov, židov, nebude v stave prekaziť a zničiť dielo Christovo. Ale aj druhý, ešte väčší osoh mali apoštoli z tohto zázraku. Na lodi, po utíšení búrky, pýtali sa apoštoli: kto to môže byť, ktorého aj more a vetry počúvajú? Nuž a tu dostávajú na svoju otázku odpoveď zázračným oslobodením posadlých.

S výkrikom hrôzy padli na kolená a volali padlí anjeli z posadlých: „Čo ťa do nás Isuse, Synu Boží?“ Tajomstvo Najsvätejšej Trojice, len akoby v hmle tušenia bolo známe v Starom Zákone. U padlých anjelov však žije toto tajomstvo ako hrôzyplná pravda, ženie ich k zúrivosti a k bezmocnej pomste. Ale zároveň aj núti ich v tom okamžiku pokloniť sa Synovi Najvyššieho, a to hoci aj v nepatrnej, od nich tak opovrženej ľudskej prirodzenosti Isusa Christa. Tu majú apoštoli odpoveď na otázku, ktorou sa naľakaní na mori obrátili na Isusa. Teraz Isus stojí pred nimi ako taký, pred ktorým sa aj peklo trasie, z úst ktorého množstvo zlých duchov čaká na výrok svoj a dovolenie vôjsť do ošípaných, pred nimi stojí Isus ozbrojený takou mocou, aká len Bohu môže prislúchať.

To bola škola, v ktorej Isus Christos vychovával a viedol apoštolov z kroka na krok ku viere v neho ako v Syna Božieho, ako pravého Mesiáša — Vykupiteľa rodu ľudského.

Konštantín — Filozof — sv. Cyril, apoštol Slovanov

Prot. K. D. Surma

(K 1100.-ročnému výročiu úmrtia).

KONŠTANTÍN FILOZOF A SV. METOD NA CESTE NA VEĽKÚ MORAVU

V tom čase sa začalo šíriť kresťanstvo medzi Slovanmi v Panónii a v Čechách najprv zo západu. Prichádzali latinsko-germánski misionári zo Solnohradska, Regensburgu a z Pasova, boli sem posielaní biskupi, ktorí si privlastňovali právo na tieto oblasti, napriek tomu, že ich cirkevná právomoc nebola vtedy ešte presne vymedzená. Západná cirkev strácala vtedy pôvodnú vieroučnú čistotu, vnútorné spojenie s všeobecnou cirkvou sa silne narušovalo, aj keď sa formálne ešte udržiavala jednota cirkvi. Základné učenie Christovo sa často opomíjalo a ľudským názorom sa často prisudzoval božský charakter. Slovanský ľud cudzím misionárom nerozumel, nechápal ani ich kázne, ani bohoslužby, lebo používali nezrozumiteľný jazyk. V súkromí sa rozprávali nemecky a pri bohoslužbách latinsky. I dobrých príkladov zbožnosti a mravnosti videl prostý ľud u týchto misionárov veľmi málo, lebo im išlo predovšetkým o vlastné záujmy, o moc, svetskú slávu a rýchle zbohatnutie, a nie o záujmy ľudu a o spásu duší. V tejto

honbe za mamonou sa vzájomne nenávideli, áno, aj zabíjali. K dosiahnutiu svojich nečestných cieľov schvalovali i také zásady a prostriedky, ktoré boli v priamom rozpore s kresťanským učením i so zdravým rozumom a ktoré odsudzoval i každý čestný a statočný pohan, riadiaci sa vrodenými mravnými normami (podrobne o tom viď latinskú koniku rím.-kat. kňaza z Bošova-Helmholda: O vyhubení Slovanov pobaltských a polabských).

Starí Slovania, ktorí zastávali zásadu slobody svedomia a občianskej nezávislosti, sa odhodlane postavili proti takej nezákonnej činnosti, ktorú pokladali za nebezpečnú pre vlastnú existenciu a videli v nej otroctvo ducha i tela. Hroziace nebezpečenstvo si uvedomoval i moravské knieža Rastislav, ktorý sa po dohovore s kniežaťom Svätoplukom obrátil o misionársku pomoc do Carihradu. K nim sa pripojil i knieža Kocel, ktorý dovtedy bol viac na strane latinsko-germánskych kňazov.

Vyslanci Rastislava predložili v Carihrade cisárovi Michalovi posolstvo tohto znenia: „Náš národ sa zriekol pohanskej viery a prijal kresťanský zákon, ale my nemáme takého učiteľa, ktorý by v našom národnom jazyku hlásal kresťanskú vieru, aby sme dali príklad k nasledovaniu aj iným národom. Preto ťa prosíme, panovník, aby si nám poslal takého biskupa a učiteľa. Od Vás vždy a na všetky strany vychádzal dobrý zákon!" Toto oznámenie a túžba kniežat slovanských bolo cisárovi Michalovi príjemné a sľubovalo veľa dobrého ako cirkvi tak aj gréckemu cisárstvu, ktorému sa takto vyskytla možnosť upraviť a upevniť svoje vzťahy k západnému svetu.

Cisár zvolal snem k prejednaniu tejto záležitosti a na tento snem pozval i osvedčeného misionárskeho pracovníka Konštantína Filozofa. Doterajšou ťažkou misionárskou prácou bol Konštantín už dosť telesne vyčerpaný, ale v svojom bohumilom úsilí neustával. Cisár ho oboznámil s želaním Slovanov a povedal mu: „Viem, Filozof, že si slabý, ale nie je možné, aby si k Slovanom neišiel. Okrem teba nikto nemôže splniť ich želania". Napnený vierou v silu a pomoc Božiu, Konštantín odpovedal: „I keď som slabý a chorý, pôjdem s radosťou!" Na otázku, či majú Slovania svoje písmo, cisár odpovedal, že nemajú a Konštantín Filozof dodal, že nikto, ani otec, ani starý otec, ani kto iný také písmo nenašli a „predsa nie je možné písať besedu na vode!" Ústne kázanie a učenie slova Božieho bez písma je, podľa Konštantína Filozofa, nedostatočné, potrebné je, aby bolo podchytené a upevnené v písme. Rodný spolupracovník Varda utešoval Konštantína vierou, že ho Boh ani v tejto ťažkej úlohe neopustí, ale podá mu svoju pomocnú ruku.

Pri hlbokom rozjímaní a úprimnej modlitbe začal Konštantín Filozof zostavovať slovanskú azbuku podľa vzoru gréckych písmen a po jej dokončení pristúpil k prekladu evanjelia od sv. Jána na slovanský jazyk: I skoni bie Slovo, i Slovo bie u Boga, i Boh bie slovo... Preložil tiež ďalšie sväté a bohoslužobné knihy: epištoly, žaltár, služobník, trebník a pod.

Po dôkladnej príprave odišli solúnski bratia na ďalekú a ťažkú misijnú

cestu k západným Slovanom s mnohými drahocennými cisárskymi darmi pre veľkomoravské kniežatá. Cisár Michal poslal kniežaťu Rastislavovi list tohto znenia: „Boh, ktorý si želá, aby každý človek k poznaniu pravdy prišiel a aby usiloval o stále väčšiu dokonalosť, vidiac tvoju vieru a úsilie, zjavil v týchto rokoch písmo pre váš jazyk, aby ste sa i vy mohli prirátať k veľkým národom, oslavujúcim Boha svojím jazykom. Toho potom svätého, bohumilého a veľmi učeného muža a filozofa, ktorému Pán zjavil toto písmo, posielame k Tebe. Prijmi tento dar, väčší a cennejší nad zlato a pomíňajúce sa bohatstvo. Pričiň sa spolu s ním upevniť základ viery a postaraj sa, aby každý z vás z celého srdca túžil po Bohu. Veď všetkých ku spáse! Povzbudzuj každého, aby nikto nebol nečinný, ale kráčal cestou pravdy, aby si aj Ty, ktorý ich svojou starostlivosťou privedieš k Božej múdrosti, dostal mzdu svoju v tomto i v budúcom veku za všetky tie duše, ktoré sa rozhodnú uveriť v Christa, Boha nášho, od teraz až na veky, aby zachovali Tvoju pamiatku v budúcich pokoleniach, podobnú pamiatke Konštantína, veľkého cisára".

Cesta sv. bratov na Moravu viedla cez Bulharsko, ktoré už pred pokorením poduralskými plemenami (r. 678) prišlo do styku s kresťanstvom, vplyv ktorého trval a mocnel najmä r. 814, kedy cár Krym zabral Dinopol a mnohé iné mestá s biskupmi a početnými kresťanmi, ktorí potom blahodarne pôsobili na svojich pokoriteľov a prevádzali ich na vieru Christovu, ktorú nikto viac nemohol vykoreniť. Definitívne sa viera Christova upevnila v Bulharsku v IX. storočí, kedy sám cár Boris prijal krst za výdatnej pomoci a účasti gréckeho cára Michala a carihradského patriarchu Fotia, kedy hromadne previedol celý svoj národ k viere Christovej v rokoch 861—865. Či na tomto svätom diele mali účasť i solúnski bratia, nie je známe, ale je isté, že toto veľké dielo nebolo ich srdciam cudzie, keď v ňom účinkovala ich rodná cirkev.

Na ceste cez Bulharsko sv. bratia blahodarne pôsobili na mieste obyvateľstvo, pričom využívali nové slovanské písmo a slovanské sväté a bohoslužobné knihy. Bohoslužby a kázne konali v zrozumiteľnom jazyku. To bola dôležitá príprava na budúce veľké dielo v Rastislavovej Morave. Pamiatka na činnosť solúnskych bratov v Bulharsku nikdy nevymizla, ale zostala nehynúcou, lebo sú tu dodnes uznávaní ako poprední učitelia a apoštolovia viery Christovej. Pobyt v Bulharsku mal veľký vplyv na ďalší vývoj cyrilometodejského slovanského jazyka a na ďalšie preklady bohoslužobných kníh. (pokračovanie).

UPOZORNENIE:

V najbližšej dobe vyjde z tlače modlitebník Chlib duši a Biblické dejiny v slovenčine. Objednávky už prijíma obchod PETRA v Prešove, SRR č. 1.

Prof. dr. Peter KERNAŠEVIČ

O sv. Liturgii

(Pokračovanie.)

„Kópia ranila Jeho telo, a krv a voda vytiekli z Jeho prečistého rebra. Svätý Duch zostal predsa len v Jeho oboženom tele. A teraz, keď my používame (jeme) Jeho v chlebe, premenenom mocou Ducha Svätého v telo Christovo, my žijeme v Ňom, lebo my jeme telo Christovo živé a obožené. A taktiež, keď pijeme Jeho živú a horúcu krv spolu s vodou, ktorá vytiekla z Jeho rebier, sme umytí od všetkých hriechov a naplnení Duchom, ktorý je horúci, lebo ako vidíme, my pijeme z kalicha túto krv horúcu, aká tiekla z Hospodina. Lebo z teplého tela, ktoré zostalo ešte účinkovaním Sv. Ducha, tela Christovho vytiekla pre nás krv a voda. Toto nie je možné pre tých, ktorí používajú nekvasený chlieb".

Okrem toho rímska cirkev ani na Florentínskom sneme (1439) neodsúdila obyčaj vlievania teploty. To čo neurobila rímska cirkev, urobilo jej nezákonné dieťa (decko zrodené násilím) — únia na Zámojskom sneme 1720 roku, kde bolo vynesené rozhodnutie zakázať používanie **„teploty"** na liturgiách **(Joan Streľbickij: „Uniatskije cerkovnyje sobori"**, str. 114.)

Behom času názor Nikitu Stithata bol o niečo zapomenutý a zatušovaný viac menej praktickým chápaním alebo čiste symbolickým vysvetlením. Tak na otázku, prečo sa **„teplota"** vlieva do kalicha až po osvätení darov, a nie počas prípravy matérií, **známy východný kanonista Teodor Valsamon (XII)** odpovedá, že krv Spasiteľa má sa používať zo strany veriacich teplá, čo bolo by nemožné, ak by sa teplota nevlievala pred prijímaním **(vysvetl. 32. pravidla Trul. snemu).** Na druhom mieste pripomína, že tí, čo nevlievajú teplotu, prijímajú chladnú krv Spasiteľa, a týmto akoby vyznávajú, že Božstvo Christa nezostalo v Ňom po smrti, a tým Jeho telo sa nelíši od nášho. Takého zmýšľania bol aj Matej Vlastar **Syntagma, litera K. cap. V.).**

Naproti tomuto názoru Nikola Kavasila vidí v „teplote" iba čistú symboliku. Podľa neho **„teplota"** je alegória zostúpenia Ducha Svätého na cirkev. **(MPGr., t. 150, col. 449 D. — 452 A.)**

SVÄTÉ PRIJÍMANIE

Po tomto zjednotení sv. tela a krvi, ako aj po vliatí teploty do kalicha nasleduje sv. prijímanie, ktoré sa koná takto:

Kňaz rozdelí kópiou časticu XC na dve časti; pre seba a pre diakona, a potom povie diakonovi: **„Diakone, pristupi"!** Diakon sa priblíži od severnej strany k prestolu, zbožne sa ukloní, prosiac odpustenie a hovorí: **„Prepodažď mi vladyko, čestnoje i svjatoje telo Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa".** Kňaz podáva do rúk diakonových časticu tela Christovho so slovami: **„(N) svjaščenodiakonu, prepodajetsja čestnoje i svjatoje i prečistoje telo Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa, vo ostavlenie hriechov jeho i žizň viečnuju"** — a diakon ide za sv. prestol.

Taktiež aj kňaz berie ľavou rukou časticu, kladie ju na dlaň pravej ruky a pri tom hovorí: **„Čestnoje i presvjatoje tielo Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa prepodajetsja mne (N) svjaščenniku, vo ostavlenie hriechov mojich i v žizň viečnuju".** Potom hovorí modlitbu pred prijímaním: **„Vierujú, Hospodi, i ispovieduju..."** Po modlitbe a po použití sv. častice kňaz berie kalich s lentionom a hovorí: **„Čestnyja i svjatyja krove Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa pričaščajusja az, rab božij svjaščennik (N) vo ostavlenie hriechov mojich i v žizň večnuju. Amin"**, a pije trikrát so slovami: **„Vo imja Otca i Syna i Svjataho Ducha".** Po prijímaní utiera si ústa lentionom aj kalich, ktorý drží v ruke a bozkávajúc ho povie: **„Se prikosnusja ustam mojim, i otimet bezzakonija moja, i hriechy moja očistit".** Potom volá diakona: **„Diakone, pristupi"**, ktorý pristupujúc a klaňajúc sa, hovorí: **„Se prichoždu k bezmertnomu Carju i Bohu našemu"**, ako aj: **„Prepodažď mi, vladyko, čestnuju i svjatuju krov Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa".** Na to kňaz dávajúc mu pit z kalicha, hovorí: **„Pričaščajetsja rab Božij, diakon (N), čestnyja i svjatyja krove Hospoda i Boha i Spasa našeho Iisusa Christa, vo ostavlenie hriechov svojich i vo žizň viečnuju".** Po prijímaní diakona kňaz povie: **„Se prikosnusja ustam tvojim, i otimet bezzakonija tvoja, i hriechy tvoja očistit".** Tieto posledné slová sú vzaté z knihy proroka Izaiáša, ktorý popisuje videnie, ktoré mal pri svojom pozvaní k prorockej službe. Videl Hospodina Savaota sediaceho na prestole, obklopeného serafínami. Jeden zo serafínov držiac v ruke žeravý uhlík, ktorý si vzal kliešťami z oltára, dotkol sa Izaiášových úst a očistil ho, so slovami: **„Hľa, tento uhoľ sa dotkol tvojich rtov, a tak odišla tvoja neprávosť a tvoj hriech je prikrytý".** (Iz. VI, 6—7). Vyslovením týchto slov po prijatí sv. tajn kňaz vyjadruje svoju vieru v spasonosnú moc, sv. eucharistie, ktorou sa očisťujeme podobne ako prorok Izaiáš. Tento spásonosný účinok sv. eucharistie na duše vyjadruje sa tiež aj v modlitbách pred sv. prijímaním, a to v 5. piesni kánona a v druhej modlitbe. To, že slúžiaci v oltári prijímajú zvlášť telo a zvlášť krv Spasiteľovu a veriaci ľud spoločne telo s krvou mimo oltára, vysvetľuje sa takto: **Isus Christos podal svojim učeníkom na Poslednej Večeri spôsobom takým, že najprv podal chlieb ako telo svoje a potom víno ako krv svoju (Luk. XXII, 19), ale ľudu ukázal na kríži spoločne telo s krvou, ktorá z Neho vytiekla. Následkom toho kňazi prijímajú v oltári jednotlivo telo Christovo a krv Jeho, predstavujúc sa ako Christovi apoštoli, ktorí takýmto spôsobom prijímali tieto sv. tajny. Veriaci prijímajú spoločne telo s krvou Christovou pred cárskymi dvermi, čo symbolizuje telo Christovo na Kríži.**

Počas prijímania, t. j. po: **„Jedin svjat..."** veriaci spievajú pričasten. Pričasten je krátky verš z Písma svätého alebo nejakej cirkevnej piesne, a menuje sa takto preto, lebo sa spieva počas prijímania.

Za prijímaním slúžiacich nasleduje prijímanie veriacich. Pred tým kňaz a diakon sú povinní prečítať modlitbu poďakovania: **„Blahodarim Ta Hospodi Bože naš..."** Ostatné modlitby **„blahodarstvennyja** — poďakovaňa" (5) čítajú sa po liturgii.

Ak budú **„pričastnici"**, t. j. veriaci želajúci si prijímať, kňaz rozdrobí častice baránka NI a KA na potrebný počet kusov a vsype ich do kalicha. Ak ale niet **„pričastnikov"**, kňaz zosype všetko z diskosa pomocou hubky do kalicha pri čítaní modlitieb: **„Voskresenie Christovo vidievše", „Svietisja, svietisja...", „O Pascha velia..."** a nakoniec hovorí: **„Omyj Hospodi, hriechi vsiech pominajuščichsja zdie čestnoju Tvojeju Kroviju i molitvami svjatych Tvojich".**

(Pokračovanie.)

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie).

Nikto o svojom náboženstve nepovie, že je nepravé, ale každý tvrdí o svojom náboženstve, ktoré z presvedčenia vyznáva, že jeho viera je tá ozajstná — pravoslávna.

9. Otázka: *Prečo sa menuje naša viera pravoslávnou a kedy vzniklo toto pomenovanie?*

Odpoveď: V období všeobecných snemov, t. j. od vydania tzv. Milánskeho ediktu cisárom Konštantínom (r. 313), ktorým bola daná sloboda poddaným slobodne prijať kresťanskú vieru, vznikli rôzne nesprávne učenia, tzv. herézy. Tieto zapríčinili mnohé náboženské trenice a boje medzi občanmi. Aby medzi občanmi bol kľud, bolo nutné, aby sa učenie Cirkvi presne formulovalo a rovnako sa verilo v celom vtedajšom rímskom cisárstve. Za tým účelom boli zvolávané Všeobecné snemy, na ktorých sv. otcovia, podľa vzoru Apoštolského snemu (Zrovnaj: Skutky sv. apoštolov XV, 6—29), **určovali a formulovali vieroučné učenie Cirkvi. Tak napríklad: I. Všeobecný snem bol zvolaný do mesta Nicei 325 r. cisárom Konštantínom, aby odsúdil herézu Áriovu, ktorá sa týkala nesprávneho učenia o druhej osobe sv. Trojice — o Bohu Synu, a vyniesol pravoslávne učenie, ktoré sa nachádza v Symbole viery. II. Všeobecný snem bol zvolaný do Carihradu 381. roku, na ktorom bolo odsúdené učenie Makedoniovo o tretej osobe sv. Trojice — o Sv. Duchu. Na tomto sneme bol úplne zhotovený Symbol viery** (stručne vyložené vieroučné učenie základných právd kresťanstva), **ktorý bol pomenovaný podľa obidvoch miest zrodenia:** Niceo-carihradský symbol viery. **Tento symbol viery je chránený vo svojej pôvodnej forme a nezmenený jedine vo východnej pravoslávnej cirkvi. Na západe ho ochraňovali do 1014. roku, kedy ho zmenili dodatkom Filioque** (i od Syna). **III. Všeobecný snem bol zvolaný r. 431 do Efesu, na ktorom bola odsúdená heréza Nestoria, ktorý nesprávne učil o Presvätej Bohorodičke, že Ona je Christorodička, a nie Bohorodička. IV. Všeobecný snem r. 451 v Chalkidone odsúdil herézu Eutichija — monofyzitstvo** (učenie o jednej prirodzenosti Isusa Christa). **V. Všeobecný snem r. 553 v Carihrade odsúdil učenie troch učiteľov sýrskej cirkvi, ktorí vo svojich knihách hájili herézu Nestoria. VI. Všeobecný snem bol 680. r. v Carihrade, na ktorom bola odsúdená heréza monotelitská** (učenie o jednej vôli Isusa Christa). **Trulský, alebo pätošestý snem sa konal r. 692 v Carihrade, a zaoberal sa hlavne otázkami disciplinárnymi a potvrdil pravidlá predchádzajúcich snemov. VII. Všeobecný snem sa konal v Nicei r. 787 z príležitosti ikonoborskej herézy. Boj proti uctievaniu ikon,** (svätých obrazov) **začal cisár Lev Isaurijský. Prenasledovanie trvalo celých šesťdesiat rokov, a len vďaka cisárovnej Irine, ktorá zvolala tento snem, bola odsúdená táto heréza. Avšak boj proti ikonám pokračoval aj naďalej, menovite do doby panovania cisárovnej Teodory, kedy na lokálnom sneme v Carihrade r. 842 bolo opätovne rozhodnuté, že uctievanie ikon je dovolené, lebo úcta sa vzťahuje nie na ikonu (obraz), ale na toho, kto je tam zobrazený, avšak treba robiť rozdiel medzi úctou, ktorá patrí jedine Pánu a medzi úctou k ikonám. Aby pamiatka na toto víťazstvo pravoslávnej viery ostala trvalá, bolo rozhodnuté, že prvá nedeľa Veľkého pôstu sa bude menovať Nedeľou pravoslávia, ako to máme dodnes uvedené aj v bohoslužebných knihách.** (Zrovnaj: Trioda pôstna alebo Veľký zborník). **Od tejto chvíle začali sa kresťania, zvlášť na Východe menovať pravoslávnymi.**

Samo pomenovanie pochádza od gréckeho slova orthodox, ktoré vzniklo z dvoch gréckych slov: orthos = rovný, správny a doxa = sláva, poťažne od slovesa: dokeo — myslieť. Týmto gréckym pomenovaním ortodox, čo znamená pravoslávny, menujú sa všetky pravoslávne viery neslovanských národov, ako napríklad: pravoslávni Gréci, Rumuni, Američania, Francúzi a iní.

Inými slovami význam slova pravoslávny spočíva v ozajstnom chránení tej viery, ktorá bola formulovaná na všetkých všeobecných snemoch sv. otcami a učiteľami Cirkvi.

(pokračovanie).

Uniati

Spomínam si na rozprávanie starého kňaza, ktorý sa vrátil z únie do pravoslávnej cirkvi. Rozprával o istom kardinálovi, ktorý keď v Ríme vítal delegáciu uniatov (tzv. gréckokatolíkov), povedal tieto slová: **Ó, Vy, nešťastní uniati, latiníci Vás nemilujú a pravoslávni Vás nenávidia".** A veru mal tento kardinál pravdu. Keď nás páni feudáli svetskí i cirkevní v polovici sedemnásteho storočia násilne odtrhli od pravoslávnej Cirkvi a vytvorili z nás akúsi úniu, stratili sme lásku našich pravoslávnych bratov a stratenú lásku sme u latiníkov nikdy nenašli. Únia pretrhla zväzok, ktorý nás po stáročia spájal s pravoslávnou cirkvou Christovou, s cirkvou svätých apoštolov, s cirkvou svätých Otcov, s cirkvou východnou, odkiaľ nám doniesli našu svätú vieru naši slovanskí vierozvestovia, sv. Cyril a Metod. Namiesto Cirkvi pravoslávnej vytvorili pre nás **úniu — spojenie s Rímom.** Používam výraz únia a uniati úmyselne, pretože si myslím, že je to výstižné a správne pomenovanie, nakoľko ani latiníci týchto násilím odtrhnutých pravoslávnych bratov inakšie nevolajú. Tak napr. v nemeckých katolíckych časopisoch **(St. Hedwigsblatt)** sa uniati uvádzajú pod názvom **„unierte"** uniovaní, čiže uniati. Podobne je tomu aj v latinčine. Pod výrazom gréckokatolícka cirkev treba skôr rozumieť grécku **pravoslávnu** cirkev, ktorej aj plný názov znie: **grécka pravoslávna cirkev, alebo grécka všeobecná nezjednotená.** Vo svete jestvujú tri veľké kresťanské cirkvi: cirkev pravoslávna, cirkvi reformované a cirkev rímskokatolícka. Cirkev uniatska však neexistuje! A čo uniati? Uniati tvoria mostík, vybudovaný v stredoveku, ktorý v dobe ekumenizmu je už na spadnutie a robí nepríjemnosti samotnej rímskokatolíckej cirkvi. **Po tomto mostíku mali byť pravoslávni veriaci prevádzaní do rímskej cirkvi.** Je to vidieť okrem iného

aj z pomenovania. Tak napr. v dobe unionizácie, to je od r. 1649, sa unati nazývajú ešte pravoslávnymi, a preto si aj v bohoslužobných knihách ponechávajú výraz **„pravoslavnyj christijan“**. V dobe násilnej maďarizácie zmaďarizované uniatske duchovenstvo zavádza názov gréckokatolík **(görögkatolikus), nakoľko pomenovanie „pravoslávny“ znie až príliš slovansky.** A konečne v dobe postupnej a cieľavedomej katolizácie sa všeobecne prijíma pomenovanie katolík byzantského obradu, čo sa taktiež odráža aj v bohoslužbách, kde sa vynecháva pomenovanie **„pravoslávnyj christijan“** a namiesto neho sa zavádza názov **„pravovirnyj christijan“**, hoci na oklamanie veriaceho ľudu sa ešte ponecháva populárne označenie gréckokatolík. Pre lepšie pochopenie uvádzam príhodu s jedným uniatskym duchovným, **konkrétne s o. J. Puškášom.** Spýtal som sa ho, či je pravda, že cirkev gréckokatolícka nebude existovať? A on mi na to odpovedal: **„Nie, veď v katolíckej cirkvi nemôžu byť dve cirkvi, cirkev rímskokatolícka a cirkev gréckokatolícka. Ale bude iba cirkev katolícka, a to latinského obradu a byzantského obradu. Pre ľudí sa však ponechá pomenovanie gréckokatolík“.** Čiže jedným slovom najodpornejšie klamanie nášho veriaceho človeka. Iný príklad. V zbierke kázní, ktorá bola vydaná uniatskym nakladateľstvom v Užhorode r. 1904 sa veriaci oslovujú **„dorohije pravoslavnyje christijane“**, dnes však o. Šutaj v Humennom hovorí veriacim **„drahí katolícki kresťania“**. Myslím si, že k uvedenému netreba už vôbec žiadneho komentára.

Počet uniatov je celkom malý a v porovnaní s 250 miliónmi pravoslávnych veriacich na celom svete počet až príliš nepatrný. Historicky sú odsúdení k zániku. Majú iba dve možnosti. Buď sa vrátia do pravoslávnej cirkvi, kam podľa pôvodu, tradície a obradu patria, alebo zaniknú v cirkvi rímskokatolíckej, a tým splnia cieľ, ktorý si páni v stredoveku pri vytváraní únie vytýčili.

Únia a uniati sú veľkou prekážkou na ceste k zjednoteniu. Tento názor zastáva **aj arcibiskup Eliáš Zoghby, uniatsky patriarší vikár pre Egypt,** ktorý úniu pokladá za ťažký omyl. Podľa neho pravoslávna cirkev pochopila úniu ako **„nepriateľský akt“**, ktorý ešte viac prehlbi priepasť medzi pravoslávnou cirkvou a cirkvou rímskou. Podľa jeho názoru by bolo dobré, keby sa uniati zjednotili s pravoslávnou cirkvou a dodáva: **„Všetci uniati, ktorí majú pokrokového, ekumenického ducha by si nemohli nič lepšieho želať“.**

Ó, nešťastní uniati, kiež by Hospoď Boh osvietil Váš rozum, aby ste poznali zlo, ktoré bolo na Vás spáchané a ktoré je ešte stále prekážkou na ceste k ekumenizmu a vrátili sa k svojim pravoslávnym bratom, aby ste s nimi mohli **jedinymi usty, jedinym serdcem chvaliti i vospivati presvjatoje i velikolipoje imja najsladšieho Isusa Christa.**

Bývalý uniat

Prot. M. Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

ZROD A OTVORENIE BOHOSLOVECKÉHO SEMINÁRA V LADOMÍROVEJ.

Roku 1939 bratstvo sa doplnilo novým talentovaným mnichom, bývalým ceylónskym misionárom, mladým duchovným spisovateľom a poetom o. archimandritom Nafanailom (Ľvovom). *Takto sa bratstvo posilnilo ďalším mnichom s vysokoodbornou kvalifikáciou. Po jeho príchode značne sa spestril obsah vydávanej náboženskej tlače a zvlášť* „Pravoslavnaja Rus“ *a časopis pre deti a mládež* „Detstvo i Junosť vo Christe“, *v redakcii ktorých prijal tento nový mnich možno povedať najživšiu, najčinnejšiu účasť.*

A čo je najhlavnejšie, po jeho príchode do monastiera doplnil sa vysokokvalifikovaný kádor teológov a skvelá myšlienka zakladateľa ladomírovskej misie vd. o. archimandritu Vitalija zriadiť pri monastieri aj bohoslovecký seminár sa konečne mohla realizovať.

Neoficiálne bratstvo zo samého začiatku, zvlášť v zimnom období, účinne pripravovalo kandidátov na budúcich vzdelaných teológov, ktorí by mohli sta dobre vyzbrojení bojovníci byť na stráži za spásu mnohých a mnohých kresťanských duší na vých. Slovensku a dobre obstáť v tzv. bohoslovecke konkurencii inovercov, dívajúcich sa na pravoslávie nie tým najlepším pohľadom. Takto od r. 1924 boli ku koncu dobre na duspastiersku činnosť pripravení dvadsiati mládenci, ba aj muži starších rokov, spomedzi ktorých možno tu spomenúť vd. o. prot. A. Omeljanoviča, Alexandra Cuglevíča, jeho brata Andreja Cuglevíča, igumena Ihnatija (Čokinu), jeromonacha Savvatija, archimandritu Olega, Andreja Romaneckého, jeromonacha Michaila (Nikiforova), bývalého správcu pravoslávnej farnosti Certižné, igumena Michaila (Dikého), bývalého správcu pravoslávnej farnosti v Bratislave, a in.

Vd. o. archimandrita Vitalij považoval činnosť prípravy nového duchovenského, ale dobre pripraveného, kvalifikovaného dorastu za prvoradú svoju povinnosť a bez bytových a učebných priestorov, ako aj bez dobrého profesorského kádru sa jeho myšlienka nedala náležite uskutočniť. Ale jeho dobré úmysly neboli nerealizované.

Roku 1940 bol už riadne zorganizovaný *ako profesorský kolektív, tak aj dostatočný počet poslucháčov bohoslovia, takže s požehnaním Božskej pravice a Ruskej posvätnej Synody v jeseni uvedeného roku pri monastierskom bratstve zrodil* a otvoril sa riadny bohoslovecký seminár, na čele ktorého bol vymenovaný d. o. archimandrita Serafim, t. č. pravoslávny arcibiskup v Chicagu.

IKONOPISNÉ DIELO BRATSTVA CTIH. IOVA POČAJEVSKÉHO V LADOMÍROVEJ.

V bratstve boli dvaja rodní bratia jeromonach Kiprian a jeromonach Grigorij. *Boli to vynikajúci ikonopisci.*

Hlavným ikonopiscom však bol o. Kiprian, lebo jeho brat o. Grigorij i keď bol nemenej talentovaný, ako Kiprian, nebol natoľko zdravý, aby sa tejto ušľachtilej a vysokoumeleckej práci mohol tak venovať, ako brat

Kiprian. Spomenutý umelec za niekoľko rokov urobil takú nádhernú maľbu tunajšieho bývalého monastierskeho chrámu, že jeho dielo obdivujú každý rok, zvlášť v letnej sezóne, keď je už turistický ruch v plnom prúde, mnohí a mnohí návštevníci sa v Ladomírovej zastavujú iba kvôli tomuto chrámu. Veľa jeho diel bolo následkom vojny zničených. Okrem toho o. Kiprian nedopraje si oddychu: ako v lete, tak aj v zime, až do pozdnej noci ho stále mohli vídavať iba za svojím maliarskym stolom. Maľoval malé i veľké ikony, ba aj rôzne obrázky a portréty významnejších cirkevných činiteľov.

Menovaný svojho času okrem spomenutej práce stihol namaľovať tri kompletné ikonostasy pre dva chrámy v Európe a jeden v Amerike, niekoľko veľkých „raspjatij" pre pravoslávne chrámy a veľké množstvo ikon pre súkromných zákazníkov.

V tomto ušľachtilom zamestnaní menovaný pracuje dodnes neúnavne na novom pôsobisku v Jordanville, odkiaľ cestuje po celej Amerike, aby aj tam podľa priania zbožných veriacich skrášľoval im Božie príbytky. Aj tam, na ďalekom Západe, jeho štetcom sa zachováva a rozširuje čistý, pravoslávny štýl ikonografie. (Pokračovanie.)

Odpovedáme našim dopisovateľom

(pokračovanie).

PRAVOSLÁVNYM VERIACIM Z TREBIŠOVA. Drahí bratia a sestry v Christu, ďakujeme Vám za Vaše pekné listy, v ktorých posielate svoje pozdravy všetkým pravoslávnym z okolia Sniny, Laborca, Svidníka a nám do Prešova. Vaša láska k blížnym je láskou apoštolskou, akou žili prví kresťania a o ktorej hovorí sv. apoštol Pavel: **„Láska nech je nepokrytecká. Nech sa vám ošklivi zlé, a pridržujte sa dobrého. V bratskej láske buďte navzájom naproti sebe nežní, v úcte jedni druhých predchádzajúci, v prácach nie leniví, duchom vrúcni, Pánovi slúžiaci, v nádeji sa radujúci, v súžení trpezliví, na modlitbe zotrvávajúci"** (R. XII, 9—12). Týmito slovami sv. apoštola chceme sa podeliť s Vami, bratia a sestry z Trebišova, lebo aj Vy potrebujete slovo útechy, keď píšete, že ste v podobnej situácii: **„Nás zradil** — píšete — **náš svjaščennik Bokšaj, zapredal nás uniatom, uniati zobrali nám cerkov, priviedli na nás mnoho národa z cudzích okresov na autobusoch, najviac bolo rímskokatolíkov a rím.-kat. farár z obce Branč prebral našu cerkov a odovzdal ju uniatom... na pravoslávnych nadávajú, volajú nás schizmatikmi, kacabmi, my sa ich bojíme, lebo sú hotoví nás aj zabiť, taká je ich viera, takí sú gréckokatolíci. Ešte aj z cudzích obcí, ako aj z Veľkého a Malého Ruskova, Vojčic, Plechotíc nás osmievajú a nadávajú na nás. My, ktorí sme zostali verní sv. pravoslávnej viere, chodíme do cerkvi do Zemplínskeho Hradišťa".**

Veľmi nás teší Vaša silná viera a nádej, že **„sa dočkáte dňa, keď naša viera pravoslávna bude opäť prekvitať".**

Píšu nám naši dopisovatelia

PRAVOSLÁVNA CIRKEV NEŽIADÚCA?

Som povďačný iniciátorom jubilejných osláv cyrilometodejských. Odznievajú na nich slová uznania, hovorí sa a píše sa o práci, námahe i o utrpení solúnskych bratov. Zdôrazňuje sa blahodarný význam ich misionárskej činnosti pre naše národy a Slovanov vôbec. Ako ctiteľa týchto mužov teší ma toľká pozornosť u nás, ako aj záujem v zahraničí, a to aj u neslovanských národov, u kresťanov i ateistov.

Zaráža ma však a zarmucuje, keď v praxi často práve u nás pozorujem opak tých pekne povedaných slov a uznaní práce vierozvestov, ich odkazu a dedičstva. Ba práve to semeno, to dedičstvo, ktoré oni zasiali v našom národe, sa poniektorí usilujú úplne vyhubiť. Príklady? Jeden z mnohých je aj prípis ONV vo Vranove n/T. zo dňa 6. XI. 1968: „...a v okrese Vranov nie je ani nebude systemizované miesto pre pravoslávneho duchovného..." Áno, presne tak ako za čias Svätopluka a Wichinga, ktorí stáli v cudzích službách, našim národom nepriateľských. Ani vtedy nebolo miesta pre 200 slovanských kňazov len preto, že boli slovanskí a pravoslávni. Aj vtedy sa spojili mocní tohto sveta a násilím ničili dielo našich vierozvestov. Inkvizícia proti nim pracovala už vtedy. Semä sa však udržalo v našich krajinách dodnes, hoci v malom počte, ale predsa. Je tu, žije a v ich práci ďalej pokračuje cyrilometodejská pravoslávna cirkev, ako priama pokračovateľka cirkvi, ktorú oni založili a šírili. Pred 1100 rokmi obviňovali, zakazovali a napokon odstránili pravoslávnu cirkev naši neprajníci, lebo vraj učila bludy a zaviedla „barbarský" jazyk do bohoslužieb. Dnes povolenie jej činnosti — podľa prípisu ONV vo Vranove zo dňa 20. XI. 1968 — by malo za následok narušovanie spoločenského poriadku a náboženského života v okrese. Ozaj, je pravoslávna cirkev skutočne tak nebezpečná, že ju treba aj dnes znemožňovať?! Či tých 70 rodín z okresu (ja však verím, že ich je oveľa viac, len sú zastrašení, lebo dnes nie je u nás populárne hlásiť sa k pravosláviu), priamych dedičov diela toľko ospevovaného Cyrila a Metoda nemá právo na zriadenie jednej farnosti a chrámu pre celý vranovský okres? Čo je to za úcta k tradícii cyrilometodejskej, čo je to za stanovisko k jej pokračovateľke? A prečo?! Prečo sú dnes k nej nespravodliví? A nežičliví? Čo zlého táto misionárska cirkev počas 11 storočí vykonala v našom národe? Či si snáď páni z komisie myslia, že k úcte voči Cyrilovi a Metodovi stačí sem-tam zaspievať staroslovanský Otče náš? My ho spievame denne a nevystatujeme sa tým! Pre nás je povinnosťou a samozrejmosťou žiť celým ich dielom a vôbec ho nemienime meniť, prispôsobovať „módnym tendenciám" pod vplyvom cudzích a ťažiť z toho náboženský kapitál. My už len zostaneme verní tej staroslovančine, napriek tomu, že sa mnohým nepáči a podceňujú ju dnes práve tak, ako ju podceňovali v deviatom, desiatom a ďalších storočiach.

Nesúhlasím preto s tvrdým rozhodnutím ONV vo Vranove, ktoré stavia pravoslávnu cirkev do tak nepriaznivého a nepravdivého svetla a diskriminuje ju v očiach verejnosti. Argument, akoby ona bola príčinou nepokojov a neporiadku, je nespravodlivý. Páni sa mýlia. Prosím, nech počúvajú hlas svedomia a podľa neho nech si upravia vzťah k pravosláviu, ktoré háji aj ich záujmy a verne im stojí, napriek všetkému, k dispozícii.

Pravoslávna cirkev je znášanlivá. Učí bratstvu a láske človeka k človeku. Nepovyšuje sa nad iné cirkvi. Je ekumenická, ochotne spolupracuje so všetkými kresťanmi ako rovný s rovným. Usiluje sa o jednotu kresťanov v Christu, nie v človeku, bez pohltenia jednej časti cirkvi druhou. Či aj toto sa jej zazlieva a hodnotí sa to ako „narušovanie poriadku"? Táto cirkev je ľudová, slúži ľudu a nepanuje nad ním. Dôkazom toho je jej demokratická organizácia, bohoslužobná prax a pastoračná činnosť jej duchovenstva. Je jej cudzie učenie o cirkvi panujúcej. Koho to potom napadlo považovať ju za neznášanlivú, za príčinu nepokojov a nedať jej možnosť vyvíjať činnosť aspoň v jednej farnosti okresu! Cirkev cyrilometodejská v okrese Vranov nie je žiadúca? Prečo?!

Pravoslávna cirkev nedisponuje materiálnym potencionálom. Nebaží po bohatstve, ani po triumfe, nechráni záujmy bohatých. Jej cieľom je služba dobru a svedectvo pravde. Svojou skromnosťou je snáď málo reprezentatívna pre tých, ktorým imponuje cirkev autoritatívna, plná lesku, bohatstva a prestíže. A to je azda tiež dôvod k jej potlačovaniu a vyhladeniu.

Pravoslávie je slovanské a cyrilometodejské. Pri bohoslužbách používa staroslovančinu. Tú, ktorú používali Cyril a Metod a ich žiaci. A ako s uznaním píšu Katolícke noviny, o celých 1100 rokov predstihla (katolícku) cirkev. To je naše dedičstvo, ktorému sme verní po stáročia, a to nielen my, ale aj ostatné slovanské pravoslávne národy. Naša cirkev sa stala pevným spojivom medzi Slovanmi, živí v nás pocit spolupatričnosti k veľkému slovanskému plemenu, pestuje bratstvo, utužuje v nás slovanské povedomie. Je chybou, že pracovníci ONV nevedia oceniť význam tejto skutočnosti. Krivdia tým nielen cyrilometodejskej cirkvi, ale škodia aj myšlienke slovanskej vzájomnosti. Vyháňajú našich vierozvestov zo svojich radov tak, ako svojho času Svätopluk spolu s katolíckym klérom.

Pravoslávna cirkev je historická. Semeno, zasiate solúnskymi bratmi, žije tu napriek zúrivým útokom, intrigám a prenasledovaniu od Wichinga a Svätopluka cez inkvizíciu, popravu biskupa Gorazda až dodnes. Tým semenom je pravoslávna cirkev, verne zachovávajúca celé dedičstvo sv. bratov bez deformácií a cudzích nánosov. Takou zostane navždy. A myslím, že ani tým nenaruší spoločenský poriadok.

Tu, v tomto štáte, má svoju domovskú príslušnosť. Tu práchnivejú kosti jej apoštola Metoda a ostatných jej svätcov a dobrodincov. Nik nemá právo ju vo vlastnom dome obmedzovať a ignorovať!

Andrej Malina

BOL SOM NA BUKOVEJ HÔRKE A ZHROZIL SOM SA...

Prv, než popíšem to, čo som ešte v živote nezažil nie to na púti, ale ani na jarmoku, musím si povzdychnúť: **„Bože náš, Bože náš, kam to spejeme? Kam až došla nenávisť a kresťanská bigotnosť!?** Či vari už sa nad nami spĺňajú slová žalmu: **„Keď skrývaš Svoju tvár, desia sa"** (Žalm 103 (104), 29)? Nie, Pane, nech sa to nestane, aby si od nás, pravoslávnych veriacich, odvracal Svoju tvár, lebo my k Tebe vzývame: **„Hospodi vozvach k Tebi, uslyši mja! Vonmi hlasu molenija mojeho... Nedaj, aby sa moje srdce naklonilo k zlej veci, robiť bezbožné skutky s mužmi páchajúcimi neprávosť..."** (Žalm 140 (141), 1—4).

Prečo tento úvod? Ani sa ináč nedá opísať to, **čo sa stalo na Bukovej Hôrke 8. júna 1969,** v nedeľu, ktorú naša sv. pravoslávna Cirkev zasvätila všetkým svätým, lebo je to prvá nedeľa po Zoslaní Ducha Svätého, ktorý svojou milosťou činí človeka svätým.

Nebudem hovoriť o tom, ako zbožné a kľačiace ženičky, gr. kat. **„činitelia poriadku"** na Hôrke surovým spôsobom vyhnali od kaplnky, lebo boli pravoslávne. Nebudem popisovať, ako napadli našich dvoch kňazov a koľko buchnátov sa ušlo aj hosťovi z Prešova, ktorý tiež prišiel v reverende po dojmy na Bukovú Hôrku. Zmienim sa iba o tom, čoho som bol sám svedkom.

Došiel som tam — teda ku kaplnke, **lebo som sa dozvedel, že je akási dohoda, že v kaplnke budú slúžiť pravoslávni a v chráme gr. kat. Bolo práve pol desiatej, a čo som len nevidel a nepočul... Pripomínalo mi to skôr divokú džungľu so šakalmi, než kultúrnu a tobôž nábožnú spoločnosť,** ktorá podopierala múry kaplnky a z celej svojej neprirodzenej námahy vrieskala, **kričala, trmácala sa, vyhrážala a...** Slová, ktoré tam padali nie je hodno spomínať. **Bolo ich asi 50 duší.** Oproti nim stál zástup — aby som nepreháňal, **keď ich nebolo 2000, tak určite 1500 ľudí.**

Asi 10 m pred kaplnkou vidím nahustených ľudí, ako by niečo strážili, či chránili. Pochopil som, o čo sa jedná, keď som spoznal **bývalého pravoslávneho duchovného z Bukovca,** ako sa obliekal. Teda bol tam stôl, na ktorom sa mali odbavovať sv. bohoslužby. Za nejaký čas už ich tam bola celá kopa. Napočítal som ich 17. Nebol som od nich ďaleko, ale nepočul som, čo vravel kňaz v okuliaroch, bol to tuším z Ladomírovej, len keď sa prežehnal, odznelo: **Amiň.** Za tým za krátko zasa: **Hospodi pomiluj!** A hľa: na schodíkoch pred kaplnkou, zhodou okolností, **zazrel som neveľkého chlapíka, ako hauká.** Tí spievajú Hospodi pomiluj, a on akoby im odpovedal **„hau, hau, hau"** a ten výzor tváre prezrádzal všetko, len nie prítomnosť Ducha svätého. A tu sme u koreňa. Preto ten môj povzdych. Vtedy som si pomyslel: **„Keby tu boli hoci aj mohamedáni alebo židia ani im by sa nemalo takto prekážať v modlitbe.** A hľa, medzi pravoslávnymi stál povedzme otec a tam oproti, opretý o múr kaplnky, mohol stáť syn, a aká nenávisť! **A pre koho?** Pre toho, čo tróni v Ríme? **Preňho treba zatratiť aj svoju ľudskú podobu? Preňho treba tak potupovať Christa v Eucharistii?** A verte mi, milí čitateľia, potupovali. Tí 50, či koľko ich tam bolo, jednostaj vydržali za celé tri hodiny kričať a vrieskať, a hľa, pred nimi asi na 10 m bol obetný stôl, na ktorom sa prinášala nekrvavá obeť aj za nich. **A neprestali vrieskať ani počas čítania sv. Evanjelia** — myslím, že Evanjelium je len jedno, ako je len jeden Boh — a neprestali ani vtedy, keď kňaz vyzýval: **„So strachom Božiim i s viroju pristupite!**

Liturgia sv. sa skončila i večiereň, boli i dve kratučké kázne, ale kto ich počul, keď jedni sa snažili poúčať a druhí...

Bol medzi nimi aj ich kňaz, ale nepočúvli ho. Odišiel, ako Čech vraví **„s nepořízenou"**, až mi ho bolo ľúto, a vtedy nevdojak sa natisla myšlienka: **Aký pán, taký krám.**

Končím líčenie smutnej udalosti na posvätnom mieste so slovami úprimného želania: **Zachráň nás, Bože, od takých pánov, na ktorých sa toto príslovie vzťahuje.** A daj nám takých, ktorých svetlo by svietilo pred ľuďmi, aby videli ich dobré skutky a oslavovali Otca, ktorý je v nebesiach (Mat. 5, 16).

Pútnik

POTULKY PO RODNOM KRAJI.
(pokračovanie).

Ostaňme však ešte v humenskom okrese, kde treba ujasniť niektoré z príčin, svedčiace o prevahe pravoslávnej cirkvi v tomto okrese.

V čase mojich potuliek nebolo ešte všetko doriešené, no už bolo možné predpovedať, že pravoslávie v tomto okrese nájde svojich veriacich, ktorí svojou rozvahou, svojím kladným postojom v ťažkých dňoch roku 1968 boli i sú oporou síl, ktoré republiku chcú vyviesť zo stresových situácií k istote kultúrnej, náboženskej, hospodárskej, ba i politickej.

Kňazi i veriaci pravoslávnej cirkvi v tomto okrese prežili a prežívajú nie jednu kalváriu, ktorú pre nich pripravili „oltárni bratia" so svojimi „skalnými" gréckokatolíkmi. Každá obec prežíva svoju zvláštnu formu boja, je však pravda, že všetko bolo i je riadené z centra, ktorému pomáhali páni v kreslách poverenika, krajskí predstavitelia a široký kruh aktivistov v okresoch.

Naša prenasledovaná cirkev počas nenormálneho obdobia roku 1968 si v tomto okrese udržala 28 farností so 44 náboženskými obcami, kde normálne pulzuje náboženský život pravoslávnej cirkvi. Táto skutočnosť by bola ešte výraznejšia, keby boli vyvádzané dôsledky proti násilnostiam, pri ktorých došlo k násilnému prevzatiu chrámov a vyhnaniu pravoslávneho duchovného z farnosti.

V Humennom samom má pravoslávna cirkev vyše 800 svojich veriacich, spísaných v zoznamoch, ktoré boli predložené na ONV. Komisia pri ONV ponechala pre pravoslávnu cirkev sytemizáciu farností, ale nevyvodila žiadne dôsledky z tej skutočnosti, že gréckokatolíci ešte pred povolením činnosti svojej cirkvi, za priamej pomoci rím. kat. duchovných i veriacich násilím prevzali chrám a pravoslávni veriaci nemajú dodnes kde sa nábožensky vyžívať. Humenné je okresným mestom a tamojšia neusporiadaná situácia v náboženských pomeroch sa prenáša logicky na všetky obce okresu.

Popri všetkej snahe zabezpečiť náhradný priestor pre konanie bohoslužieb, nenachádzajú pravoslávni pochopenie zo strany vedúcich činiteľov mesta. Komisiou odporúčané spoluužívanie chrámu s gréckokatolíckou cirkvou dovtedy, kým si pravoslávna cirkev nezabezpečí svoje priestory, z ich strany nenachádza pochopenie a je úmyselne marená táto jediná možnosť konsolidácie pomerov za terajšej situácie. Toto nechápu najvyšší predstavitelia cirkvi, ani naši veriaci.

Pravoslávna cirkev je nútená neustále predkladať zoznamy — podpisy svojich veriacich. Skutočnosť je taká, že keď sa pravoslávni veriaci prejavia svojím podpisom alebo v tajnom hlasovaní, gréckokatolícka cirkev to nerešpektuje a vôbec neuznáva existenciu pravoslávnych veriacich. Tak je tomu napr. v Krásnom Brode, Volici, Ubli, Hostoviciach a inde.

Pravý opak tejto skutočnosti nastáva v tom prípade, keď farnosti prešli i s duchovným do gr. kat. cirkvi, alebo sa skupina gr. kat. násilím zmocnila chrámu. V tomto prípade sú obce pokladané za jednotné a nikto si neželal vedieť, aká je v skutočnosti situácia, či sa jednalo z vôle veriacich, či v mnohých prípadoch z vôle duchovného, alebo z vôle páru „skalných", ktorí zbierali podpisy na celkom iné účely. Veď to bolo v móde v minulom roku; nakoniec tieto podpisy zneužili na podporu gréckokatolíckej cirkvi. Sem patria obce Habura, Radvaň, Zbojné, H. Rokytov, Pčolinné, Oľka, Maškovce, Dedačov, Zubné, Topoľa a iné.

V mnohých obciach už veriaci zmýšľajú inakšie — triezvejšie. Čo si majú počať, keď ešte v minulom roku nechceli veriť pravde, že sa to nevracia tá gréckokatolícka cirkev, ktorá mala určité kladné stránky pre naše národy v minulosti, ale že dnes je to cirkev vyložene stojaca na pozíciách katolicizmu a odnárodňovania nášho rusínsko-ukrajinského obyvateľstva.

Za takejto situácie, keď takmer na každej obci sú nenormálne pomery, nie je možné, aby normalizáciou boli poverení len tí, ktorí výlučne bránia svoje pozície, t. j. zainteresované stránky. Je potrebné tu použiť rozhodné, nekompromisné stanovisko orgánov ľudovej správy na skoré doriešenie nenormálnej situácie, ktorá nesie so sebou dôsledky neplnenia toho, čo žiada vláda: normalizáciu pomerov a skorý hospodársko-ekonomický pokrok aj tejto časti republiky.

Dovbuš

Z Olomouca

Za svojej mladej tridsaťročnej histórie snáď len druhýkrát zažil olomoucký katedrálny chrám sv. Gorazda také významné okamihy, ako v nedeľu svätodušnú dňa 25. mája t. r. Boli tu spomenuté tri veľké jubileá: 1100. výročie smrti sv. Konštantína-Cyrila, 90. výročie narodenia biskupa Gorazda a 30. výročie vysvätenia katedrálneho chrámu. Na oslavách sa zúčastnili okrem hlavy autokefálnej pravoslávnej cirkvi v ČSSR J. Bl. metropolitu Doroteja z Prahy aj vzácni hostia zo zahraničia, a to J. P. vladyka Makarij, biskup sremský, za sprievodu prot. B. Císaža z Belehradu a J. P. vladyka Melchisedech, biskup viedenský, spolu s prot. Vitalijom. Biskupa prešovského Preosv. vladyku Nikolaja zastupoval d. o. prot. dr. E. Kačur, profesor PBF z Prešova, a J. P. vladyka Cyril, biskup michalovský, zaslal slávnosti pozdravný prípis. V sobotu 24. mája bola odslúžená večerňa, pri ktorej boli prítomní všetci menovaní hostia. V nedeľu 25. mája sa zišli do Olomouca pravoslávni veriaci z okolitých cirkevných obcí i autobusové zájazdy z miest vzdialených, ba bola prítomná i skupinka veriacich z východného Slovenska, konkrétne z Prešova, Sabinova a i. Všetkých troch archijerejov a ich sprievod privítal pred chrámom br. dr. J. Stratil a v chráme miestny duchovný správca. Spolu s biskupmi slúžili štyria duchovní, ostatní duchovní spievali s veriacimi z Gorazdovho Zborníku. Druhá časť sv. liturgie bola spievaná zborovo olomouckým spevokolom s dirigentom dr. Stratilom. Vo vloženej zádušnej ekténii sa všetci veriaci pomodlili za vladyku Gorazda a druhých popravených a za zakladateľov olomouckého chrámu. Na záver predpoludňajších bohoslužieb

bolo zaspievané mnoholitstvije prezidentovi republiky, cirkevným a štátnym predstaviteľom a všetkým veriacim.

Odpoludnia o pol druhej slávnosť pokračovala panychídou za biskupa Gorazda a za obete fašizmu. Po nej prehovoril k veriacim o význame dňa J. Bl. vladyka metropolita Dorotej. Cyrilometodejské dielo, jeho vplyv na naše národy i na ostatné národy slovanské a dielo vladyku mučeníka Gorazda spomenul v obsiahlej prednáške prot. Pavel Aleš. Po ňom pozdravili veriacich vzácni hostia zo zahraničia, vladyka Makarij a Melchisedech a v mene slovenských eparchií prot. dr. E. Kačur. Zvlášť srdečné boli slová predstaviteľa srbskej cirkvi, ktorá bola kedysi našou materskou cirkvou. Spevokol z Olomouca potom zaspieval Cherubínsku pieseň a pieseň Dostojno jesť. Záverečné slovo patrilo opäť J. Bl. vladykovi metropolitovi, ktorý poďakoval všetkým za účasť na oslavách. Olomoucki veriaci ďakujú všetkým, ktorí sa pričinili o zdarný priebeh tohto veľkého pravoslávneho odpustu na Morave.

„Oslavovať Ťa budem, Pane, celým srdcom svojím ..." (Ž. 9, 2).

Pax

Z ústredia

● **Dňa 12. 5. 1969 navštívil Metropolitnú radu sekretár komisie pre vieru a rád Svetovej rady cirkví ThDr Lukas Visher** v sprievode dekana Komenského fakulty, ktorý sa zaujímal o situáciu pravoslávnej cirkvi v Československu. Prišiel do Prahy, kde pri akademickej slávnosti 50. výročia založenia Komenského bohosloveckej evanjelickej fakulty 21. 5. bol mu spoločne s ďalšími domácimi i zahraničnými kolegami udelený čestný doktorát bohoslovia. Komenského fakultu pozdravil písomne k výročnému jubileu i náš vladyka metropolita. Za cirkev a za Pravoslávnu bohoslovecku fakultu sa na slávnosti zúčastnili prot. D. Surma a prof. dr. E. Kačur.

● V piatok 23. mája bol v Husovom zbore v Prahe—Holešovciach na akademickej slávnosti **promovaný na doktora teológie odb. asistent fakulty Milan Salajka**, ktorý obhájil svoju dizertačnú prácu z odboru ekumenizmu. Na promócii boli za našu cirkev prítomní kancelár **MR dr. A. J. Novák a prof. našej fakulty v Prešove dr. E. Kačur.**

Blahoželáme!

● Známy teologický pracovník a vedec **prof. dr. J. L. Hromádka, prezident KMK, sa dožil požehnaného veku osemdesiatich rokov svojho plodného života.** Na priateľskom stretnutí, ktoré sa pri tejto príležitosti konalo 8. júna v Rotundovej sále Lobkovického paláca v Prahe, vyjadrili milému jubilantovi úprimné blahoželanie i zástupcovia našej cirkvi.

● Cirkvi v Československu navštívili vo februári dvaja európski sekretári. Najprv to bol **gen. tajomník tzv. Konferencie európskych cirkví dr. G. G. Williams.** Po ňom prišiel **dr. Puffert, predstaviteľ medzicirkevnej vzájomnej pomoci SRC.** Obaja navštívili tiež nášho vladyku metropolitu a prejavili záujem o situáciu našej cirkvi.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby a posviacka kríža.

● **Prešov.** Veriaci z Prešova a okolia si dali postaviť pri chráme prekrásny **mramorový sv. kríž.** Dňa 18. mája 1969 **Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu s prešovským duchovenstvom, tento kríž po archijerejskej sv. liturgii posvätil.** Veľké množstvo pravoslávnych veriacich prišlo pobozkať svoj kríž, ako symbol ťažkých dní utrpenia sv. pravoslávia na východnom Slovensku v rokoch 1968—1969. Zbožní veriaci sa klaňali ukrižovanému Christu, ktorý trpel na kríži, ale po troch dňoch zvíťazil, ako zvíťazí aj sv. pravoslávna viera — viera našich pradedov.

● **Vyšný Orlík.** V nedeľu 25. mája 1969 zavítal Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. dr. A. Mihaľova **do Vyšného Orlíka, kde sa oslavoval chrámový sviatok „Nanebevstúpenia Pánovho".** Sv. archijerejskú liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka za asistencie duchovenstva z okolia v preplnenom chráme za prítomnosti veriacich miestnych i zo susedných dedín. Duchovní otcovia, ktorí kázali, i Preosvietený vladyka, vo svojich kázňach posilnili veriacich vo sv. pravoslávnej viere, objasnili význam sviatku a zaželali im Božie požehnanie, veľa síl a šťastia v budúcich dňoch pozemského života.

● **Jarabina.** Dňa 1. 6. 1969, v nedeľu Sošestvija — Zostúpenia sv. Ducha, obyvatelia Jarabiny prežívali slávnostné chvíle. **Oslavovali 640. výročie založenia svojej obce a 20. výročie založenia družstva.** Okrem občianskych osláv sa konali ráno i cirkevné oslavy v miestnom chráme. **Medzi pravoslávnych veriacich zavítal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu s d. o. prot. P. Spišákom, riaditeľom ER.** Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka za asistencie miestneho duchovného i duchovných z okolia. Preosv. vladyka Nikolaj vo svojej kázni okrem iného podčiarkol ten fakt, že moc Ducha svätého, ktorá posilnila vieru apoštolov, posilňuje i dobrých pravoslávnych veriacich, ktorých je v Jarabine, ale aj inde, veľa.

● **Dňa 4. 6. 1969 zasadala Eparchiálna rada v Prešove.** Jej členovia prerokovali aktuálne otázky, týkajúce sa ďalšieho rozvoja pravoslávnej prešovskej eparchie.

Preosv. vl. Nikolaj, počas bohoslužieb vo Vyš. Orlíku.

Zo života michalovskej eparchie

Vyznamenanie.

● D. o. t. arcidekan **Jozef PETRANIN,** správca pravoslávnej farnosti v Strážskom a predseda Misijného odboru michalovskej eparchie, sprevádzal Blažennejšieho vladyku DOROTEJA, metropolitu pražského a celého Československa, na Cyrilometodejské oslavy do Sofie v Bulharsku a dňa 11. mája 1969 počas slávnostnej archijerejskej sv. liturgie v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Sofii bol vyznamenaný **právom nosenia zlatého kríža** na znak uznania za obetavú dušpastiersku a misijnú činnosť.

Srdečne blahoprajeme k vysokému vyznamenaniu a do ďalšej činnosti v prospech rozkvetu sv. Pravoslávia prajeme veľa dobrého zdravia, duchovnej radosti a hojného Božieho požehnania.

Celoeparchiálna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie.

● **Vo štvrtok, dňa 29. mája 1969,** na Úrade eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach, konala sa riadna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie. Po podrobnej situačnej správe zo života michalovskej eparchie, ktoru predniesol d. o. prot. M. Ščerbej, riaditeľ ER, nasledoval referát o. arcidekana Jozefa Petranina o dojmoch z účasti na Cyrilometodejských oslavách v Sofii. Po tomto nasledoval referát d. o. mitr. prot. dr. Eliáša Kačura, o návšteve, ktorú vykonal u bratských autokefálnych pravoslávnych cirkví v Juhoslávii, ZSSR, Bulharsku a Rumunsku.

Tradičné odpustové bohoslužby na pravoslávnych farnostiach michalovskej eparchie.

● **V nedeľu, dňa 11. mája 1969, na farnosti v Ruskom Hrabovci** konali sa tradičné odpustové slávnosti z príležitosti chrámového sviatku sv. velikomučeníka Georgija. Na odpustové slávnosti zhromaždili sa duchovní a veriaci z celého okolia. Slávnostnú sv. liturgiu vykonal d. o. Ján Choma, z Hažína za asistencie duchovných o. Juraja Kocu z Pozdišoviec, o. Petra Semancu z Michaloviec, o. Jozefa Nadzama z Podhoroďa, o. Michala Fediča z Markoviec, o. Michala Haverčáka z Klenovej a správcu farnosti o. dekana Štefana Cibu. Príležitostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. dekan Juraj Koco.

● **V nedeľu dňa 18. mája 1969** konali sa tradičné odpustové slávnosti v obci BEŽOVCE, zasvätené sviatku Vozneseniija Hospodňa. Po prevzatí miestneho chrámu gréckokatolíkmi, v ktorom sa vykonávali pravoslávne bohoslužby, pravoslávni veriaci sa zhromažďujú na fare, kde ustanovený správca farnosti d. o. prot. Štefan Mandzák vykonáva pre nich bohoslužby. V tomto roku aj tradičné odpustové bohoslužby konali sa v miestnostiach fary. Za účasti veľkého počtu veriacich z Bežoviec a okolia slávnostnú sv. liturgiu vykonal d. o. prot. Štefan Mandzák, ktorý tiež predniesol aj príležitostnú odpustovú kázeň.

● **V nedeľu dňa 18. mája 1969** konali sa tradičné odpustové slávnosti v obci STRÁŽSKE z príležitosti chrámového sviatku Vozneseniija Hospodňa. Po násilnom prevzatí chrámu gréckokatolíkmi, v ktorom sa vykonávali pravoslávne bohoslužby, pravoslávni veriaci zhromažďujú sa na fare, kde ustanovený správca pravoslávnej farnosti d. o. arcidekan Jozef Petranin vykonáva pre nich pravoslávne sv. bohoslužby. Aj tohoročné odpustové sv. bohoslužby konali sa na fare. D. o. arcidekan Jozef Petranin vykonal sv. liturgiu a predniesol príležitostnú odpustovú kázeň.

● **V nedeľu, dňa 18. mája 1969** v pravoslávnom chráme v HAŽÍNE konali sa tradičné odpustové bohoslužby z príležitosti chrámového sviatku Vozneseniija Hospodňa. Za veľkej účasti veriacich z celého okolia slávnostnú sv. liturgiu vykonal d. o. Štefan Ciba z Ruského Hrabovca za asistencie d. o. Michala Spišáka z Košíc, d. o. Jozefa Nadzama z Podhoroďa d. o. Jána Mantiča z Úbreža, d. o. Mikuláša Sedlického z Košického Klečenova a správcu farnosti d. o. Jána Chomu. Príležitostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. Jozef Nadzam.

● **V nedeľu dňa 18. mája 1969** vo FALKUŠOVCIACH z príležitosti chrámového sviatku Vozneseniija Hospodňa konali sa v miestnom pravoslávnom chráme tradičné odpustové bohoslužby. Slávnostnú sv. liturgiu vykonal d. o. mitr. prot. Jozef Iljuk, pravoslávny okresný arcidekan z Klokočova, za asistencie o. prot. Fedora Sisáka zo Sloviniek, d. o. Juraja Kocu z Pozdišoviec, d. o. Juraja Capa z Lastomíra, d. o. Jána Holoniča, zo Šamudoviec, d. o. Petra Semanca z Michaloviec, d. o. Michala Fediča z Markoviec, d. o. Matejku z Malcova a správcu farnosti d. o. dekana Juraja Loviča. Príležitostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. dekan Juraj Koco.

● **V nedeľu dňa 25. mája 1969** konali sa tradičné odpustové slávnosti v pravoslávnom katedrálnom chráme v MICHALOVCIACH z príležitosti chrámového sviatku Sošestvija sv. Ducha. Za veľkej účasti veriacich z celého okolia slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu vykonal Preosvietený vladyka CYRIL, za asistencie d. o. Juraja Kocu, d. o. Petra Semancu, d. o. Mikuláša Sedlického, duchovného z Koš. Klečenova, a predstaveného katedrálneho chrámu d. o. Štefana Horkaja. Príležitostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. dekan Juraj Koco. Veľký počet veriacich pristúpil ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. Záverom Preosvietený vladyka CYRIL predniesol príhovor k veriacim o daroch sv. Ducha a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

Svätodušné cirk. slávnosti v Michalovciach.

● **V nedeľu dňa 25. mája 1969** z príležitosti chrámového sviatku zasväteného Sošestviju sv. Ducha konali sa tradičné odpustové slavnosti aj na farnosti LASTOMÍR. Zúčastnilo sa ich veľké množstvo veriacich z celého okolia. Slávnostnú sv. liturgiu vykonal d. o. mitr. prot. Jozef Iljuk, za asistencie d. o. Jozefa Petranina, d. o. Juraja Loviča, d. o. Jána Holoniča, d. o. Jána Džugana z Humenného, d. o. Pavla Muchu z Choňkoviec a správcu farnosti d. o. dekana Juraja Capa. Slávnostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. arcidekan Jozef Petranin.

● **V nedeľu dňa 25. mája 1969** konali sa tradičné odpustové bohoslužby na farnosti v ÚBREŽI z príležitosti chrámového sviatku Sošestvija sv. Ducha. Za veľkej účasti veriacich z celého okolia slávnostné odpustové sv. bohoslužby vykonal d. o. mitr. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, za asistencie d. o. Jána Chomu, d. o. dekana Jozefa Nadzama a správcu farnosti d. o. Jána Mantiča.

Príležitostnú odpustovú kázeň predniesol d. o. dekan Jozef Nadzam. **(M. Š.)**

Obete za obeť

Tohto roku by sa bol vladyka — mučeník GORAZD *dožil deväťdesiatich rokov. Metropolitná rada pravoslávnej cirkvi chce* v y d a ť v l a d y k o v o d i e l o. *Pri náklade asi 2000 výtlačkov stál by 1 výtlačok 80 až 100 Kčs (pri zvyšujúcich sa cenách papiera a iných polygrafických potrieb rátajme radšej viac).* Znamená to, že je potrebné, aby aspoň 2000 predplatiteľov zložilo po 100.— Kčs; *ináč, pravda, nejde získať potrebných najmenej 200 000 korún! Nie je to suma malá, som však presvedčený, že nás bude nielen 2000, ale aj viac, ktorí prispejeme k dôstojnému vydaniu vladykovho diela. Prosím všetky sestry, bratov a duchovných otcov v Čechách i na Slovensku, na Morave i vo Sliezsku, aby podľa svojich možností, ale s otvoreným srdcom a s otvorenou dlaňou prispeli príslušnou čiastkou k vydaniu vladykovho diela. O čo viac peňazí nazhromaždíme, tým viac výtlačkov bude možné vydať, a tým bude každý jednotlivý výtlačok lacnejší. Nateraz nie je možné povedať, koľko bude presne 1 výtlačok stáť, ale opakujem: čím viac bude predplatiteľov, čím viac peňazí budeme mať, tým nižšia bude cena jednotlivého výtlačku. Čiastky, ktoré prevýšia cenu jednotlivého výtlačku, bude možné predplatiteľom vrátiť, alebo s ich súhlasom použiť na vydavateľskú činnosť cirkvi.*

Odporúčam preto, *aby subskripcia (predplatenie) diela vladyku Gorazda pokračovala až do 31. 3. 1970 (ak by dovtedy nebolo nazhromaždených už dosť peňazí);* aby správcovia farnosti, kurátorské zbory sústavne a pri každej príležitosti pripomínali veriacim, *že treba si vladykovo dielo predplatiť, alebo darovať na jeho vydanie;* peniaze aby boli zasielané poštovou poukážkou Metropolitnej rade, *a to predplatiteľ Kčs 100.— naraz alebo v splátkach, a darca ľubovoľnú čiastku. Dielo by dostali všetci predplatitelia a ďalej tí darcovia, ktorí darovali aspoň toľko, koľko bude stáť 1 výtlačok,* teda aj tí, ktorí dali menej než 100 Kčs, *aj tí dielo dostanú. Vo všetkých cirkevných časopisoch bude každý mesiac uverejňované, koľko prostriedkov sa už nazbieralo. Vladyka-mučeník Gorazd obetoval svoj život za sväté pravoslávie a za našu vlasť. Naša obeť bude preto nepatrná oproti jeho obeti!*

Jiří Čáp, Praha

POSMRTNÁ SPOMIENKA.

Dňa 14. mája 1969 bol pochovaný vo Vyšnom Orlíku predseda kurátorského zboru a kantor brat JÁN PEĽAK. Nebohý sa narodil r. 1903 a bol to človek hlboko veriaci a milujúci svoju rodnú pravoslávnu cirkev, dobrý otec siedmich detí. Zaslúžil sa o vybudovanie pravoslávneho chrámu v r. 1935, kedy robil po dedinách zbierky. Ako kantor sa preslávil po celom okolí svojím krásnym spevom. Ešte deň pred svojou smrťou sa staral o chrám, aby bol v poriadku. Preto sa nik nečudoval, že na jeho pohreb prišlo veľa ľudí nielen z Vyš. Orlíka a filiálok, ale i z ďalšieho okolia. Obrady vykonali d. o. prot. J. Lipták, d. o. dekan J. Richvalský a miestny duchovný d. o. prot. A. Bieloruský. Kázal d. o. Richvalský, v chráme kázal miestny duchovný. Veriaci na znak veľkej úcty k nebohému zakúpili veniec na jeho hrob.

A. B.

Vičnaja jemu pamjať!

Zo života zahraničných pravoslávnych cirkví

PRAVOSLÁVNA CIRKEV V GRÉCKU dostala novú ústavu. Podľa nej sa zriaďuje pre administratívne otázky „Všeobecný cirkevný snem", v ktorom budú tiež laickí zástupcovia, z každej eparchie po jednom. Okrem toho budú 4 laici vo výkonnom orgáne tzv. ústrednej cirkevnej rade. Najvyšším riadiacim orgánom cirkvi je synoda biskupov. Cirkev v budúcnosti bude samostatne rozhodovať v náboženských a tiež obmedzene v správnych a finančných otázkach. Štátu je vymedzený dozor nad cirkevnou správou majetku. Predstaviteľ štátu sa nebude zúčastňovať na zasadaní synody, okrem takého, kde sa bude jednať o cirkevnej správe. Z troch kandidátov na úrad primasa cirkvi voli vláda jedného na tento úrad. Eparchie, ktoré majú menej než 50 000 veriacich, sa pripoja k susedným, akonáhle sa stanú vakantnými. V otázkach prozelytismu môže cirkev žiadať podporu štátu.

SVÄTÁ HORA ATHOS. Ruský monastier sv. Pantelejmona bol opäť postihnutý požiarom. Zhorel veľký počet starých ikon a cenných rukopisov. Monastier je známy svojou veľkou knižnicou.

AUTONÓMNA PRAVOSLÁVNA MACEDÓNSKA CIRKEV výrazným spôsobom oslávila jubileum sv. Cyrila. Jej delegáti sa zúčastnili tiež na slávnosti v Ríme.

BULHARSKÁ PRAVOSLÁVNA CIRKEV. Starokatolícky biskup zo Švajčiarska navštívil Bulharsko a jeho patriarchu dr. Kirilla. Patriarcha v privítacej reči zdôraznil zásluhy starokatolíckej cirkvi na poli ekumenického zbližovania.

RUMUNSKÁ PRAVOSLÁVNA CIRKEV. Patriarcha Justinián vykonal na počiatku tohto roku návštevu monofyzickej cirkvi v Indii a v Etiópii. Jeho cesta je významným prínosom pre spoluprácu pravoslávia s týmito cirkvami, ako bolo uznesené na Rodosských konferenciách.